

Студент 6 курсу  
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ

## **ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ**

*Анотація. Присвячено дослідженню проблем використання стратегічного планування на підприємствах України.*

*Аннотация. Посвящено исследованию проблем использования стратегического планирования на предприятиях Украины.*

*Annotation. This article is devoted to the research of strategical planning at the enterprises of Ukraine.*

*Ключові слова: стратегія, планування, стратегічне планування, підприємство, стратегічний план, стратегічний розвиток.*

Для того щоб стратегічне планування на підприємстві здійснювалось ефективно, необхідно знати та розуміти його сутність, а також етапи та методи розробки стратегії.

У літературних джерелах поняття стратегічного планування відрізняються, хоча якщо їх детально проаналізувати, то стає очевидним, що між ними немає принципіальних відмінностей. Спробуємо узагальнити всі визначення стратегічного планування та виділити те основне і необхідне, що може бути використаним або вже використовується на підприємствах України.

Стратегічне планування сьогодні розробляється вже багатьма відчизняними підприємцями. Усвідомлення його необхідності і важливості на підприємстві прийшло не одразу. В умовах нестабільного зовнішнього середовища необхідно використовувати більш потужний інструмент, який би мав змогу не тільки перевести підприємство на новий ефективніший рівень управління, але й враховував основні цілі, які стоять перед ним. Одним з таких інструментів є механізм стратегічного планування. Наприклад, щоб уникнути входження підприємства у таку фазу життєвого циклу, як спад, треба в період зростання впроваджувати систему стратегічного планування.

Одна з причин недостатнього використання стратегічного планування полягає в тому, що методи, якими користуються зарубіжні колеги, не адаптовані до вітчизняного ринку, і, як наслідок, результати їхнього використання виявляються не завжди задовільними.

Мета статті полягає у розкритті теоретичних аспектів використання стратегічного планування на підприємствах України. Дослідницьке завдання полягає у розкритті основних тенденцій стратегічного розвитку діяльності українських підприємств та переваг, які отримують ці підприємства при розробці й використанні стратегічного плану.

Стратегічне планування – це процес моделювання ефективної діяльності підприємства на певний період функціонування з визначенням його цілей і їх змін в умовах нестабільності ринкового середовища, а також знаходження способу реалізації цих цілей і завдань відповідно до його можливостей. Також можна зазначити, що стратегічному плануванню властиві ступінь невизначеності, тимчасова орієнтація процесу планування і певний горизонт планування [1].

Дуже часто планові рішення ухвалюються тільки з урахуванням внутрішнього середовища і майже не враховується зовнішнє. При дослідженні ж зовнішнього середовища зазвичай виділяють два його рівня: народногосподарський та галузевий. До чинників народногосподарського рівня відносяться: політична стабільність, економічна політика держави, природне середовище та стан ресурсів, загальний стан економіки, соціальний розвиток суспільства та ін.; на галузевому рівні аналізуються: попит на товари чи послуги, пропозиція товарів чи послуг, конкуренти та ін. [2]. Слід відзначити, що підприємства, які належною мірою не використовують ринкові підходи і методи стратегічного планування, не можуть не тільки впливати на ринок, але й адаптувати свої можливості до постійно змінного середовища.

Стратегічне планування вирізняється своєю адаптивністю до зміни умов. Особливістю стратегічного планування є зростаючий рівень участі в ньому керівника підприємства. За сьогоднішніх умов стратегічні плани повинні спиратися на нововведення в діяльності українських підприємців.

Отже, якщо стратегія підприємства є визначенням місця та ролі на ринку товарів, то стратегічне планування – це конкретна вказівка на спосіб досягнення цього стану. Воно базується, з одного боку, на цілях і завданнях, поставлених у ході розробки стратегії, а з іншого – на прогнозах у різних сферах розвитку.

Стратегічне планування – це планування від майбутнього до теперішнього, виходячи з глобальних ідей та поставлених цілей підприємства. Стратегія – не функція часу, а функція поставленої мети розвитку, специфічний, орієнтований на майбутнє напрям розвитку [1].

Завжди треба пам'ятати, що застосування стратегічного планування створює найважливіші переваги у функціонуванні підприємства: готує підприємство до змін у зовнішньому середовищі; пов'язує його ресурси зі змінами зовнішнього середовища; прояснює проблеми, які виникають; координує роботу його різних структурних підрозділів; покращує контроль на підприємстві.

Також обов'язково стратегічне планування, спрямоване на рішення кардинальних проблем, має бути підкріплено поточним плануванням, яке забезпечує досягнення стратегічних цілей. Звичайно, при цьому повинні

забезпечуватись наступність планів, їх взаємозв'язок, хоч структура планових рішень, методи планування і терміни реалізації будуть відрізнятися.

На погляд автора, саме стратегічне планування може стати тим, завдяки чому багато відчизняних підприємств зможуть стабілізувати свою діяльність і одержати необхідний імпульс для подальшого розвитку.

Але не треба забувати, що оскільки стратегічні плани забезпечують рішення взаємопов'язаних проблем, наслідки яких виявляються протягом тривалого періоду, складати їх необхідно з особливою ретельністю, також вони повинні бути досить гнучкими. Будь-яка стратегія реалізується за допомогою тактичних дій. І – що найважливіше – стратегічне планування має сенс лише тоді, коли плани дійсно реалізуються, а не залишаються на папері. Автор вважає, перехід до стратегічного планування, який враховує умови і вимоги ринкової системи господарювання, обов'язково дасть свій потрібний результат і сприятиме досягненню підприємницького успіху.

*Наук. керівн. Хміль Т. М.*

---

**Література:** 1. Марцин В. С. Деякі підходи до стратегічного планування в умовах ринкової трансформації / В. С. Марцин // Регіональна економіка. – 2007. – № 2. – С. 220–224. 2. Виханский О. С. Стратегическое управление : учебник / О. С. Виханский. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Гардарики, 1998. – 296 с. 3. Циба Т. Є. Особливості і механізм стратегічного планування / Т. Є. Циба // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2(56). – С. 159–172. 4. Євтухова С. М. Стратегічний план як перспективний напрямок розвитку українського підприємства / С. М. Євтухова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3(69). – С. 108–113.